

Dinsdag 9 juli 1918 – ochtendeditie

Generaal Deguise.

Havre, 8 juli. Generaal Deguise, gouverneur van de stelling Antwerpen, die op 10 oktober 1914 in het fort Sint Katelijne op de linker Schelde-oever gevangen genomen werd en gelijk men weet, thans uit gevangenschap teruggekeerd is, heeft mij een onderhoud toegestaan. Hij zegde, dat op het ogenblik van het uitbreken van de oorlog de stelling van Antwerpen bestond uit een gordel van gebetonnerde en gepantserde werken, die er op gemaakt waren om aan de projectielen uit 21 cm kanonnen weerstand te bieden. In 1912 echter hadden in Rusland de beroemde proeven plaats met 28 cm mortieren, waarbij generaal Deguise tegenwoordig was. Ze toonden aan, dat forten gebouwd om weerstand te bieden aan 21 cm mortieren, tegen die 28 cm mortieren helemaal niet bestand waren. En tevens verklaarde op dat ogenblik de Russische grootvorst Serge, die de proeven leidde, reeds in het openbaar, dat de Oostenrijkers in het geheim in hun belegeringsbatterijen een 42 cm kanon invoerden.

Verder was België in augustus 1914 midden in een militaire overgangperiode. Niettemin deed België dapper zijn plicht.

Generaal Deguise heeft een volstrekt vertrouwen in de triomf der geallieerden.

Uit de Vlaamse Beweging.

De "proclamatie" aan het Duitse volk.

Van onze medewerker.

Dat het activisme zulk een snelle vaart zou nemen had wel niemand vermoed, en de meeste activisten – ze zijn niet allen steltenlopers –

zullen er hun hart wel bij vasthouden. Daar hebben nu de meest ongeduldigen onder de flaminganten, die zich lieten groeperen tot de Raad van Vlaanderen, noch min noch meer dan een proclamatie gericht tot het Duitse volk, tegen wiens bedreiging hun eigen volk weerstaat met de wrok in het hart en de weerbare mannen van hun volk strijden met de wapens in de vuist. Een proclamatie werd de 23^e juni 1918 door het Wolff-bureau over de wereld verspreid. Ze stellen het voor alsof de overwinning van Duitsland nabij is, en vinden daarin waarschijnlijk een oorzaak om duidelijker te spreken. Ze beamen de Duitse opvatting alsof het Duitse leger slechts uit noodweer de Belgische bodem – neen, de "bodem van ons land" – betreden heeft, en beweren nu in te zien, dat niet het Duitse rijk hun ware vijand is, doch wel de Belgische regering. Met deze regering hebben ze voorgoed gebroken. Ze willen een zelfstandig Vlaanderen oprichten, en rekenen daartoe op de noodzakelijke hulp van Duitsland; want "stamgemeenschap, geschiedenis en zelfbehoud wijzen Duitsland en Vlaanderen naar hetzelfde doel: een vrij, zelfstandig Vlaanderen".

Waarheidshalve moet ik erbij voegen, dat de leden van de Raad van Vlaanderen niet aldus geheel in eigen naam spreken. Ze hebben het eigenlijk steeds over "de Vlamingen", naar de eigenaardige gewoonten van dat bijzonder soort "Vlaamse leiders", die met de beste bedoelingen bezielde doch beneveld door de volgzame bewondering van hun eigen kringetje, van de Vlaamse zaak hun zaak maken, en bij het verpolitieken der Vlaamse Beweging hun belang en inzicht gaan beschouwen als een belang en het inzicht van "de" Vlamingen.

Het ontbreekt velen, die willen optreden als "leiders" van het Vlaamse volk, aan het voor leiders zo onontbeerlijke begrip van verhoudingen. Hier missen wij het opnieuw. Er wordt een proclamatie uitgevaardigd van het ene volk tot het andere, en... van wie gaat ze uit? Van de leden van de raad, schijnbaar gekozen bij

toejuichingen in enkele meetings van partijgenoten. Welk is het gezag van deze raad? Welk is zelfs de macht, die de Duitsers eraan durven verlenen? Beschikt deze raad over enige wetgevende en uitvoerende macht? En welk is zijn innerlijk gezag, zijn prestige bij het eigen volk, zijn prestige naar buiten?

De innerlijke betekenis van deze proclamatie wordt nog verminderd door het feit, dat ze niet de mening weergeeft van de meerderheid der activisten. Want de gematigde activisten – en die zijn het talrijkst – zijn niet vertegenwoordigd in de raad en er zijn zelfs professoren van de nieuwe Vlaamse universiteit, die weigerden er zitting in te nemen. Ik vertel geen geheim als ik zeg, dat zelfs onder de leden van de raad grote oppositie is ontstaan tegen het streven om maar zo dadelijk de activistische politiek mee te laten gaan met die van de Duitse regering. De onenigheid daaromtrent heeft men niet besloten kunnen houden binnen de muren der vergaderzaal. Als dan tenslotte de meerderheid van de raad toch mee wilde, dan is ze geweken om overwegingen, die bij haar uitgingen van de beste bedoelingen voor het behoud van wat reeds verwezenlijkt was inzake de vervlaamsing in Vlaanderen – althans van de uiterlijke staatsmachine: wat men tot stand had gebracht, wilde men onder de bescherming stellen van de machtige nabuur, die er belang bij heeft.

Het moet erkend worden, dat zij, die de draden in handen hadden gekregen om de flaminganten over te halen tot aanleuning bij Duitsland, op beleidvolle wijze hebben gemanoeuvreed. De flamingantische voormannen, die de godsvrede volstrekt wilden onderhouden, en die in het bezette gebied verblijven, konden zij links laten liggen: het zou de bezettende macht het zwijgen wel opleggen. Het paar leiders, die buiten het bereik der Duitsers leefden in het buitenland en hun vrije woord gebruikten om van hun afhankelijkheid aan België te getuigen, trachtte men te prikkelen door hun het verlies van hun populariteit in het vooruitzicht te

stellen, om hen te brengen tot een voorzichtige gematigdheid in het optreden tegen hun activistische vrienden en tot een scherpere oppositie tegen de Belgische regering. Bij de meerderheid der activisten zelf moest men angstvallig verhoeden, dat het vermoeden opkwam, alsof zij naar de machtsfeer van het Duitse rijk gestuwd werden. De Duitse overheid heeft dit uitstekend begrepen en dan ook een betrekkelijk grote vrijheid van meningsuiting verleend aan de onderscheiden richtingen van de nieuwe Vlaamse actie.

Men wist wel, dat het activistisch leven zijn gang zou gaan, en dat de activisten, eenmaal in opstand gebracht tegen hun regering, veiligheid voor zichzelf en hun scheppingen zouden zoeken in de bescherming van het machtige Duitsland. Men heeft er zich terecht van overtuigd, dat enkele drijvers, die tegen de verfransende invloed, uitgaande van de leidende standen in Vlaanderen zelf, alleen redding verwachten van een aansluiting, in welke vorm ook, bij het grote Germaanse rijk, wel het hoge woord zouden verkrijgen.

En zo is dan, in naam van al de Vlamingen, onverholven gevraagd om aansluiting van Vlaanderen bij de Duitse macht. De annexionisten in Duitsland kunnen tevreden zijn. De welgemeende activisten zullen eenmaal verwonderde ogen opzetten, als zij, bekomen van hun roes van realpolitik, zullen komen te staan voor de werkelijkheid, waartoe hun roekeloze daden aanleiding zullen gegeven hebben.

Laten wij niet langer de betekenis van de proclamatie onderzoeken, maar van een louter activistisch standpunt uit, er de gevolgen van bezien.

De activisten handelen nu buiten het Vlaamse volk om, en hopen nog steeds het te winnen, nu zij beschikken over de staatsambten en de staatsmacht: het volk, zeggen zij een aloude politicus na, is als water, dat de vorm aanneemt van het vat, waarin men het giet. Ze

begoochelen nu zichzelf binnen hun kring en worden niet gewaar wat haast allen, die met de mensen van België in aanraking komen, allerduidelijkst zien: dat tijdens de bezetting ook onder de Vlamingen van alle rang en stand de haat tegen alles wat Duits is en met Duitse macht in verband staat de dominerende drift is geworden en nog lang na de oorlog de drijfveer van het politieke leven in België zal zijn.

Al mooi, dat de activisten zich beroepen op de leuze der entente voor de bevrijding der kleine nationaliteiten, om het te brengen tot politieke zelfstandigheid van Vlaanderen. Maar gesteld nu, dat men deze groep Vlamingen hun zin geeft, wat zal dan de houding zijn van het Vlaamse volk en van de Franssprekenden in dit zelfstandig Vlaanderen, die – wat men er ook over mag zeggen – de werkelijke politieke leiders en de onmisbare economische bestuurders zijn van het leven in Vlaanderen? Als Vlaanderen zo innig met het Duitse belang verbonden werd, zou hun tegenstand wel geweldig zijn. Ze zijn de minderheid, jawel; maar ze zouden het volk achter zich hebben en over de ruimste invloed, binnen het land en naar buiten, kunnen beschikken. En ook al bleven zij de minderheid, ze zouden, voortgaande op wat flaminganten deden, op hun beurt aanspraak kunnen maken op het zelfbestemmingrecht. Het zou tot een verbroekeling worden van de Vlaamse volkskracht, en dit wensen de zuivere flaminganten onder de activisten toch niet te veroorzaken?

Hun roekeloze daad maakt de werkelijke verwezenlijking van een droom van een zelfstandig Vlaanderen onmogelijk, niet alleen omdat ze hun eigen volk van zich vervreemden, doch ook, omdat ze de argwaan opwekken van de bondgenoten der entente. Want, tenzij de activisten hun hoop uitsluitend gesteld hebben op de overweldigende overwinning der Duitse wapens, zouden zij, tot het stichten van de door hen ontworpen Vlaamse staatkundige gemeenschap, af te rekenen hebben met de erkenning van de andere mogendheden. En hoe is het toch mogelijk, dat ze zo weinig politiek

inzicht hebben om niet te merken, dat, nu ze op zo krasse wijze het Vlaamse belang verbinden met het Duitse, ook de mogendheden der entente niet de geringste neiging zouden voelen om, bij een eventuele internationale regeling van de Vlaamse kwestie, het Duitse belang in België te bevorderen?

De activisten zetten hun eigen politiek schaakmat. Tenzij, nogmaals, zij uitsluitend vertrouwen op een overmachtige overwinning van de Duitsers.

Dinsdag 9 juli 1918 – avondeditie

De nieuwe rechtsorde.

Brussel, 5 juli.

Men herinnert zich ongetwijfeld de gebeurtenissen van de maand februari, waarvan het gevolg was, dat de rechterlijke macht in bezet België haar zittingen sloot: een incident met een paar leden van de Raad van Vlaanderen had tot gevolg dat enkele hoge magistraten naar Duitsland werden gedeporteerd en in deze omstandigheden meenden de overgebleven rechters, dat de onafhankelijkheid der rechtspraak niet voldoende meer gewaarborgd was om een uitoefening van het hoge ambt mogelijk te maken. Een en ander is hier ter plaatse destijds van verschillende zijden breedvoerig voor de lezers toegelicht, zodat het bij de belangstellenden als bekend mag verondersteld worden.

Pogingen, ook van zeer geachte neutrale zijde, aangewend om partijen tot een schikking te brengen (de geschiedenis hiervan zal later eens geschreven worden), mochten niet tot het gewenste resultaat leiden en een toestand van rechteloosheid ontstond, welke

dreigde de meest ernstige gevolgen te zullen hebben. De bezettende macht, die deze toestand waarschijnlijk wel niet voorzien, noch begeerd had, begreep dat het voor de inwendige rust van het land van groot belang was hier in te grijpen en besloot zelf de rechtspraak in handen te nemen, een besluit, gemakkelijker te nemen, dan uit te voeren. De Belgische regering en anderen, die tegen dit plan protesteerden, wees zij op artikel 43 van de Haagse conventie, dat de bezetter voorschrijft alle maatregelen te nemen om, zoveel als doenbaar, de algemene orde en het publieke leven te verzekeren.

Op 6 april tekende dan ook de gouverneur-generaal enige verordeningen, waarbij in Vlaanderen en in Wallonië Duitse strafrechtelijke rechtsgedingen werden ingesteld. De grote lijnen, waarnaar deze werden ingericht, zijn de navolgende. De rechtspleging wordt uitgeoefend door onafhankelijke, alleen aan de wet onderworpen, keizerlijke districtsrechtbanken, terwijl in tweede aanleg, die alleen bij de burgerlijke zaken bestaat, een keizerlijk opperste gerechtshof te Brussel terecht zit. Rechters en leden van het parket worden door de gouverneur-generaal benoemd uit personen, die overeenkomstig paragraaf twee van het Duitse "Gerichtsverfassungsgesetz" van 27 januari 1877 de bevoegdheid bezitten om het rechterlijk ambt uit te oefenen. De Duitse taal is de rechtstaal; bij zittingen met personen, die geen Duits kennen, is de tussenkomst van een tolk vereist, maar die is niet nodig, wanneer alle belanghebbenden de vreemde taal machtig zijn. De zittingen zijn openbaar, hoewel de rechtbank hierop tot uitzonderingen kan besluiten, in welk geval zij niet gehouden is hiervan de reden opgegeven. Wraking der rechterlijke personen is niet toegelaten, maar deze zelf kunnen zich bevooroordeeld verklaren. De rechtbanken verlenen elkaar wederkerig gerechtelijke bijstand, en verder aan Duitse burgerlijke en kriegsrechtbanken en aan

rechtbanken van de met het Duitse rijk verbonden en van de onzijdige staten.

Bij burgerlijke gedingen zijn de rechtbanken alleen bevoegd, wanneer een Duitser, een onderdaan van een met het Duitse rijk verbonden staat of een onderdaan van een onzijdige staat, of een dwangbeheerder, en liquidator of een vertegenwoordiger (deze laatste drie in de zin van reeds eerder door de gouverneur-generaal gegeven verordeningen) in deze ambtelijke hoedanigheid als aanklager, beklagde of tussenkomende bij het geding betrokken is. Verordeningen tegen militairen van het Duitse en de verbonden legers en daarmee gelijkgestelde personen zijn niet-ontvankelijk. In de districtsrechtbanken worden de gedingen door één rechter afgehandeld, in het opperste gerechtshof door drie. In hoofdzaak is de Zivilprozessordnung voor het rijk van 30 januari 1877 toepasselijk. Hoger beroep bij het opperste gerechtshof is toegelaten, wanneer de waarde der betwiste zaak meer dan 5000 frank bedraagt. De tussenkomst van advocaten is niet vereist, maar voor de waarneming van belangen der partijen kunnen door het hoofd van het burgerlijk bestuur benoemde Justizkommissare worden toegelaten; hierover beslist de rechtbank naar goeddunken. Rechtsgedingen, welke bij het in werking treden bij verordening der Belgische rechtbanken aanhangig waren, doch waarover nog niet door een kracht van gewijsde hebbend vonnis beslist is, kunnen opnieuw aanhangig gemaakt worden bij de districtsrechtbank, welke naar goeddunken rekening kan houden met de huidige stand van het geding.

Wat de strafzaken betreft, zijn de rechtbanken bevoegd misdrijven en overtredingen te vonnissen, die het parket (Staatsanwaltschaft) aanhangig maakt; hierdoor wordt de bevoegdheid van de kriegsrechtbanken en kriegsbevelhebbers in genen delen gewijzigd. De rechtbanken vonnissen krachtens het in den lande geldende

strafrecht, met dien verstande evenwel, dat enkel en alleen straffen uit te spreken zijn overeenkomstige het Duitse Reichsstrafgesetzbuch, d.w.z. Zuchthaus in plaats van dwangarbeid en opsluiting, Gefängnis i.p.v. gevangenisstraf en Festung i.p.v. hechtenis. De strafgedingen worden door één rechter afgehandeld; alleen misdaden, waarvoor de doodstraf of meer dan vijf jaar gevangenisstraf is voorzien, worden door drie rechters gevonnist. De Strafprozessordnung voor het Duitse rijk van 1 februari 1877 is op de rechtspleging toepasselijk; het parket dient slechts dan een klacht in, wanneer dit in het openbaar belang ligt. De beslissingen zijn niet vatbaar voor beroep. De rechtbank beslist naar goeddunken inzake de toelating en de aanstelling van een verdediger; de verdediging is verplicht, wanneer de rechtbank met drie rechters zetelt.

Het parket zorgt voor de voltrekking der straf en kan daarbij de hulp van de krijgsoverheid inroepen. Een vonnis tot terdoodveroordeling mag niet voltrokken worden, vooraleer vaststaat dat de bevoegde overheid beslist heeft geen gebruik te maken van het genaderecht. De doodstraf wordt door de kogel voltrokken; de plaatselijk bevoegde krijgsoverheid zorgt voor de uitvoering. Het recht van begenadiging en van strafverlaging berust bij de gouverneur-generaal, in het etappegebied bij de opperbevelhebber.

Voor Wallonië werden districtsrechtbanken ingesteld te Verviers, Luik, Marche, Namen en Charleroi, voor Vlaanderen te Brussel, Leuven, Antwerpen en Hasselt; ze aanvaardden hun ambtsbezigheden op verschillende data, vastgesteld tussen 15 mei en 24 juni, te Brussel en Antwerpen op 1 juni, te Luik op 20 juni..

Wat het personeel betreft, zo werden daarin onder andere benoemd een Pruisische Landsgerichtsdirektor, een Badense Landsgerichtsrat, een Wurtembergse amtsrichter, een Saksische Oberamtsrichter tot

rechters, een Badense Gerichtsassessor tot Staatsanwalt, een notaris tot Justizkommissar.

In Brussel werden de strafzittingen op 10 juni geopend onder voorzitterschap van een vroegere rechter uit München; die dag werden vier zaken behandeld, diefstallen en oplichting; verhoren en pleidooien hadden in het Duits, met behulp van een vrouwelijke tolk plaats. Op 28 juni werden de eerste burgerlijke gedingen behandeld, en zo is, na een stilstand van vier maanden, de wagen weer aan het rollen. Dat dit niet vanzelf ging en heel wat voeten in de aarde had, vooral waar het betrof de geschikte ambtenaren te vinden om zomaar klakkeloos de geroutineerde Belgische magistraten te vervangen, spreekt vanzelf, zodat het er wel eens naar uitzag en er ook in die richting geruchten gingen, dat deze zaak voor de bezettende overheid te zwaar zou blijken. Op grond hiervan wierp dan ook voor enkele weken een hier ter stede verschijnend Vlaams blad een balletje op om de inrichting van Vlaamse rechtbanken te bepleiten. Om ons onbekende redenen is men daar echter blijkbaar niet in getreden.

Intussen zijn kort geleden de naar Duitsland gevoerde magistraten weer losgelaten en teruggekeerd in hun haardsteden.

Tenslotte zal het wel overbodig zijn mede te delen, dat de Belgische balie, die zich met de magistratuur solidair heeft verklaard, weigert voor de nieuwe rechtbanken op te treden.

Reorganisatie van het spoorwegverkeer in België.

Men schrijft ons:

Wij vernemen, dat de Belgische regering er hoe langer hoe meer werk van maakt om de nodige voorbereidende maatregelen te treffen teneinde het door de Duitsers zeer beschadigde spoorwegnet

na de oorlog in de kortst mogelijke tijd weer zo goed mogelijk in orde te brengen.

Met dit doel had Segers, minister van spoorwegen enz. een commissie ingesteld, die de nodige voorstudie zou doen. Deze commissie is al een heel eind opgeschoten met haar werkzaamheden. Ze heeft voornamelijk haar aandacht gewijd aan het voor elektriciteit inrichten van de Belgische spoorwegen, zoals haar gevraagd werd door de minister, en we kunnen mededelen, dat ze tot het besluit kwam, dat het een economisch voordeel zou zijn als bij voorkeur de elektrische drijfkracht werd gebruikt: het zou aanleiding geven tot besparing bij de exploitatie en het vervoer uitbreiden. Men onderzoekt nu de middelen om de verandering in te voeren.